

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 lună 85 cr., 1/4 an 2 fl. 50 cr., 1/2 an 5 fl., 1 an 10 fl.

Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 1 fl. 20 cr., 1/4 an 3 fl. 50 cr., 1/2 an 7 fl., 1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

1/4 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamentele se fac numai plătindu-se înainte.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

INSEPT

Un șir garmond prima a treia oară 5 c.

Redacția și Administrația

Se prenumerează și la

în București

primesc abonamente D. C. Pascu, Str. Lipsa

Epistole nefrancate se refuză. — Manuscrise nu se

Un număr costă 5 cruceri v. a. sau 15 ban.

Cu 1-a Ianuarie v. 1891

se începe

Abonament nou

la

„Tribuna“.

Abonamentele se fac cu multă lesnire atât în monarhie, cât și în România prin mandate postale (Posta-utalvány — Post-Anweisung.)

Se recomandă abonarea timpurie pentru regulata expediție a foii.

Domnii abonenți sînt rugați a ne comunica eventual prelungirea localității unde se află și posta ultimă; ear' domnii abonați vechi spre ușurare pot lipi pe mandatul postal adresa tipărită dela fășile, în cari li s'a trimis diarul până acuma.

Administrațiunea diarului „Tribuna“.

O rață de lumină.

Pe timpul când din vechia Austrie a trebuit să răsară o nouă Austro-Ungarie nimeni nu s'a gândit în prima linie la altoa, decât la o întărire a monarhiei noastre. Germanii, națiunea dominantă dincolo de Leitha și Maghiarii dincoace de Leitha, se spriginiau reciproc unii pe alții în interesul lor propriu. Astfel greutățile firești ce trebuiau să se ivească la o formă de stat unică în felul ei se delăturau prin buna alegere între stăpâni. Până-ce pozițiunea Germanilor și a Maghiarilor, fiecare în partea sa de stat, a fost aceeași, lucrul se desfășura în mod normal. Însă acest echilibru în curând s'a conturbat. Egeмония Germanilor scădea mereu în Austria și în același timp creștea egeмония Maghiarilor în Ungaria. Alături cu acest proces cestiunea naționalităților din întreaga monarhie devenia tot mai dificilă. În Cisleithania naționalitățile amenințau cu copleșirea

Germanilor, ear' în Transleithania naționalitățile erau tot mai mult strimtorate.

Nu este deci nici o mirare, dacă sub asemenea împregiurări Maghiarii au început a se ocupa și cu gândul, de a face din Ungaria un stat, în care naționalitățile să n'aibă alte aspirațiuni decât a se contopi în națiunea dominantă maghiară. În gândul lor ei au fost încurajați deoparte prin împregiurarea, că de sus nu li-se va pune nici o pedecă până-ce afacerile statului ungar merg cursul lor, ear' de altă parte prin împregiurarea, că de jos, dela înșeși naționalitățile, n'au să întimpine vre-o rezistență neînvingibilă. Astfel s'a început era maghiarisării fără milă.

Noi Români perdeam drepturi după drepturi, am ajuns a fi scoși din cadrele constituției, și dați în sfârșit cu totul pe mâna administrațiunii rele și nouă dușmănoasă. Demult deja ne-am desvêțat a ne plânge cătră organele țerii noastre proprii, căci oriunde ne duceam, găsim uși închise sau eram dați afară. Dacă ne plângeam la prefect pentru abuzurile funcționarilor sei, acesta aproba pe funcționarii sei subalterni și îi încurajă prin aceasta a procede și mai aspru contra noastră. Dacă ne plângeam ministrului de fără-delegile prefectilor, eram dojeniți pentru cutezanța noastră. Dacă mergeam cu plângerile noastre la corpurile legiuitoare, plângerea noastră întemeiată devenia un triumf și o virtute politică pentru ministrul acusat de noi.

În sfârșit nouă nu ni-a rămas decât să protestăm în fața lumii în contra neîndreptăților și asupririlor ce îndurăm. Am luat în întrunirile noastre politice rezoluțiuni bărbătești, am elaborat memoriale compendioase, le-am tipărit în mai multe limbi și le-am trimis în lume. Dar' glasul nostru a rămas infundat. El nu trecea mai departe decât până la Budapesta, unde și așa gășia urechi surde. Simbrișii de presă ai guvernului se îngrijau, ca lumea din afară, cătră care noi ne adresam chiar, să rămână în totală necunoștință despre cauza noastră. Sau și dacă permiteau ca să treacă câte o scire preste graniță, trecea mai înteu prin mâna lor și eșia schimonosită

în defavorul nostru. Noi sêmănam cu totul nevinovaților întemnițați, care strigam din închisoarea noastră după ajutor și scăpare, fără-ca strigătele noastre să le audă cineva, decât aceia, care ne tineau încătușați.

Deabia în timpul din urmă, după-ce starea noastră devenise insuportabilă, ni-a succed în sfârșit a atrage atențiunea lumii din afară asupra noastră. Nu putem să șicim, că am găsit amici, dar' am dat de oameni. Acum deabia vedem în întunerecul în care am fost aruncați o rață de lumină, care ne vine din afară. Această rață de lumină ne este și o rață de speranță pentru biruința noastră în lupta ce o purtăm de atâtea amar de veacuri pentru limba și naționalitatea noastră. Acum nu mai sîntem isolați. Vedem, că din și în și tot mai multe voci din afară se ridică pentru noi și în contra asupritorilor nostri. Tinerul, dar' puternicul stat al Germaniei a îmbrătoșat prin presa sa cauza noastră, deasemenea tinerul, dar' importantul stat român se preocupă de situațiunea noastră. Ambele aceste state pornesc din punctul de vedere umanitar și al asigurării păcii europene când apără cauza noastră.

Acest sprigin puternic ce ni-se dă din afară nu poate decât să ne întărească în convingerile noastre, că am purtat o luptă dreaptă și că trebuie să ducem cu perseveranță și cu tărie această luptă dreaptă până la sfârșit, până la bruință. Nu purtăm această luptă numai în numele poporului asuprit, ci o purtăm în numele umanității și în numele unor mari interese politice.

„Era nouă“ se apropie? Mai zile trecute „Kolozsvar“, organul ardelenesc al guvernului, vorbind despre Români, a scâpat vre-o câteva cuvinte despre o situațiune încordată, care nu mai poate dăinui. Acum vine un alt organ autorizat, care stă foarte aproape de „Kolozsvar“, și ne spune în această privință mai multe. „Telegraful Român“, organul părintelui Miron, ne vorbește în numărul seu ultim despre „negocieri cu Români“ și despre „faima care circula în cer-

curi bine informate, că guvernul a început deja în privința aceasta pertractări“.

„Telegraful“ deocamdată n'are altă supărare, decât că nu șie, dacă parlamentarii de pace vor ciocni la ușa metropolitană din Sibiu? Însă cu toate aceste el îi așteaptă pregătit, le spune de pe acum, care este „minimumul“ cu care s'ar mulțumi el și „cei-ce stau pe baza actualelor baze de drept“. Guvernul să nu se socotească mult! Organul metropolitanului ortodox „după călindarul gregorian“ le spune aceste în ziua de „Anul-nou“ (20 Decembrie), „pentru-ca să fie băgate în seamă, dacă voim să începem în bine și în liniște anul care nu șim ce poate aduce“.

Părintele Miron nu-și poate lăsa obiceiul. Nici nu șie bine despre ce e vorba și în modul seu obișnuit servil aleargă la stăpânul seu în ziua de „Anul-nou“ al stăpânului, stă la ușa și-și întinde mâna după — sfărmituri. Are guvernul unguresc ceva de dat pentru Români sau are să ceară dela ei, sigur că nu-i va căuta pe acești Români după ușa cu spinărie încovoiate și cu pâlăriile amănă. Acest soi de oameni totdeauna servili, totdeauna cu mâna întinsă și totdeauna gata spre ori-ce serviciu nu se caută în asemenea situațiuni. Ei au fost căutați atunci, când se tracta de înăsprirea situațiunii.

Dacă guvernul unguresc s'ar ocupa vre odată în mod serios cu gândul, de a crea Românilor aici în țeara lor o situațiune mai omenescă, sigur nu prin acești agenți ai sei, pe care li-a folosit în contra Românilor, ar pute să inaugureze activitatea sa în această direcțiune. Între prelații bisericii noastre naționale, dacă ei ar fi chemați să Reprezente interesele poporului român într-o asemenea afacere, avem noi bărbați vrednici, stimați de toți și încreduți ai poporului. Metropolitanul Miron, episcopul Szabo și episcopul Meșian s'ar considera pentru acest cas de oamnenii trecutului trist.

Guvernul și-a început însă deocamdată „Anul-nou“ și fără „Telegraful“ și acestuia nu-i va rămâne alta, decât să aștepte după noi cestișalii creștini ortodoksi și să înceapă cu noi Anul-nou al nostru românesc în „bine și în liniște“.

„Magdeburgische Zeitung“ publică un articol mai lung despre cauza noastră. Acest diar, unul dintre cele mai însemnate ale Germaniei, aparține partidului liberal-na-

țional și este foaia politică condusă de acestor pentru provinciile Saxonia, Braunschweig Hannover și Thüringen. Sperăm, că vom pute reproduce întreg articolul.

REVISTĂ POLITICĂ.

Sibiu, 22 Decembrie st. v.

Afaceri interne.

Cu prilegiul felicitărilor de Anul-nou, ministrul-președinte contele Szapáry a răspuns la discursul contelui Ludovic Tisza, că în timpul celor nouă luni, decând el și colegii lui află la guvern, în casa deputaților petrecut desbateri foarte importante decursul acestor desbateri, și șie trul-președinte, am putut observa cordia partidului și încrederea față cu guvernul. Primiți pentru nevoitorul Vostru sprigin, precum pentru felicitările căror ați dat expresiune, cea mai sinceră mulțumirea mea și a colegilor mei din ministru. Ministrul-președinte a șis mai departe: Guvernul a desvoltat cu toată hotărîrea și pe față programul, pe care voește să-l urmeze, și D-Voastre nu aveți motive, de a face o schimbare oare-care în acest program. În ce privește încheierea unei convenții comerciale cu Germania, guvernul ține de foarte dorit, ca să-i succedă a încheia cu Germania o convenție, care va mulțumi amândouă părțile, deoarece el e convins, că această convenție va face și mai intimă acea prietenie, acea legătură politică, în care trăim și voim să trăim și mai departe cu Germania. Legislativa și guvernul au o misiune principală și aceasta e, de a căștiga gii cuvenitul respect. și să se convins, că direcția sănătoasă va virșitoare, voința statului va valida și va trebui să se valideze sub ori-ce împregiurări. Va învinge spiritul patriotic și prudența clerului înalt, care în împregiurări cu mult mai grave a știut să afecalea spre soluțiune. De aceea eu cred că aparițiunea aceste sînt numai de natură trecătoare și cum nu a succed până acum, nu va succede nici pe viitor a conturba pacea dintre deosebitele confesiuni.

FOIȚA „TRIBUNEI“

Vieța cuvântului.

(Conferență ținută în aula universității din Iași la 25 Februarie 1890.)

De

H. Tiktin

(Urmare și fine.)

Fie-mi permis a aduce o dovadă pentru acest fapt din însăși istoria l. rom. În locul consonantei latine *n*, precedată și urmată de vocală, l. rom. prezintă în mai multe cazuri consonanta *r*; așa în fereastră din fenestra, cărunt din canutus, mărunt din minutus ș. a. m. d. În dialectul Românilor din Istria această înlocuire a lui *n* prin *r* este regula generală: Istrienii dic lură în loc de lună, tire în loc de tine, țirut în loc de ținut etc. Dar' trecut-a oare *n* deadreptul în *r*? Nu. Natura nu face sărituri. Între *n* primit și *r* modern trebuie să fi existat odată un sunet intermediar, care nu era nici *n*, nici *r*, ci un amestec din amândouă. Și în adevăr, întâmplarea ni-a păstrat două documente literare vechi, care ne dau mărturie despre existența de odinioară a acestui sunet intermediar, anume manuscrisul dela Voroneț, descoperit de dl Crețu, și manuscrisul dela Măhaciu publicat de dl Hajdeu în „Cuvinte din bêtărâni“. În aceste două manuscrise găsim cuvinte ca lună, tine, ținut scrise în trei feluri: când cu *u*, când cu *r* și când cu *nr*; așa de exemplu lună, lură și lunră. Pentru a explica acest fenomen curios, trebuie să admitem, că în limba scriitorilor acestor prețioase documente, *n* din lună nu mai era *n* și nici nu era încă un *r* distinct, ci un sunet jumătate *n*, jumătate *r*. Eată deci dovedit în mod convingător, cred, că ar fi greșit a dice, că în fereastră *n* ar fi trecut în *r*. Și tot așa

trebuie să judecăm și toate celelalte treceri aparente ale unui sunet în altul. Pentru latinul rogationem, noi șicim rugăciune: totuși *a* din rogationem n'a trecut vre-odată în *ă*, *t* în *c*, *o* în *u*, ci toate aceste prefaceri s'au operat pe nesimțite în curs de multe veacuri. Așa fiind, ce rost ar avé oare, dacă noi am face din raționament răciunament, din naționalitate năciunărătate, din constituționalism custăciunism? A tracta neologismele în asemenea mod ar fi a face silă limbii române și a păcătu în contra spiritului ei, care nu cere asemenea prelucrări și care nu le-a cerut nici-odată.

Doamnelor și domnilor!

Precând prefacerea formei fonetice a cuvintelor se întemeiază pe vre-o câteva principii numai, pe care șicinta modernă a ajuns a le determina destul de bine, cauzele schimbărilor în semnificarea cuvintelor sînt tot așa de multiple, tot așa de variate, tot așa de complexe ca și evenimentele, prin care se produce o schimbare în viața culturală a popoarelor. Ori-ce schimbare în credințele religioase ale unui popor, în instituțiunile sale politice și sociale, în moravuri, științe, arte, meșteșuguri își află expresiunea în schimbarea semnificării cuvintelor. Decând cu introducerea creștinismului la Romani, cuvântul paganus, care până atunci însemna „țeran“, a căpătat accepțiunea de păgân, fiindcă creștinismul fu adoptat mai înteu de populațiunea orașelor și numai încet pătrundea și prin populațiunea rurală. Cuvântul Christos, care nu însemnă altceva decât „uns“, devine numele sacrosanct al unsului lui Dumneșeu, al Mântuitorului. În limba română, cuvântul bêtărân corespunde latinului veteranus, cuvânt, cu care Romani însemnau pe soldații ce-și făcuse anii de serviciu și cu care Romani obișnuiau a coloniza țerile cucerite de dinșii. „Trebuie

ca viața legionară să fi pulsat puternic la Dunăre“, dice cu drept cuvânt un autor român, „trebuie ca între dementele constitutive ale coloniilor române, numărul veteranilor să fi fost preponderant, pentru-ca soldatul veteran să devină pentru locuitorul dela Dunăre tipul omului bêtărân în genere!“ Și oare ar fi prea îndrăzneț de a căuta etimologia cuvântului român mire în lat. miles, denumirea soldatului roman, care devenia soțul femeii indigene, fie că țarta bărbătească a poporului subjugat căduse toată sub sabia biruitorilor, fie că femeile indigene dedeau preferența stăpânilor romani înaintea bărbăților indigeni deveniți robii acestora?

Așadar' ori-ce micare în viața unui popor este însoțită de o mișcare în viața interioră a cuvintelor din limba sa. De aici marea greutate ce o înșimșă șicinta în explorarea trecerilor de înșeles. Putem să ne explicăm la rigoare, cum nisce cuvinte ca pedepsă, dihanie, județ au ajuns la semnificările lor de astăzi. P. deapsă însemna la început „crescerea unui popl“, grec. pedevsis; lucrul se explică uor, când ne gândim, că până în ziua de istăzi pedepsă este considerată de mulți pedagogi ca mijlocul cel mai eficace de educațiune. Dihanie, cuvânt slavon, însemna la început „suflare“, în înșelesul ce-l are cuvântul în biblie, unde în descrierea potopului se șice: „Și muri tot omul și toate câte aveau suflare de viață“; dela „suflare“ la „ființă însușită“, veșuitoare, animal“, trecerea logică nu conține nimic ce ar pute să ne surprindă. Încă și mai clară este aceea dela însemnarea lăinească judiciu, adică „judecată“, la însemnarea de „district asupra căruia se întinde jurisdicțiunea unui magistrat“, și în sfârșit a ceea de județ, adică „district administrativ“. Dar' cum au ajuns de exemplu cuvintele latine castigo, adică „pedepses“, erinco, adică „desră-

dăcează“, lucrul, adică „câștig“, a însemna ceea-ce însemnă astăzi cuvintele române câștig, arunc, lucru? Cunoașcem punctul de plecare a evoluțiunii, prin care a trecut semnificarea acestor cuvinte, cunoaștem și punctul extrem, la care a ajuns astăzi. Dar' de unde să luăm mijloacele spre a reconstrui întreg șirul faptelor, prin care a trecut înșelesul lor? Fiecare deosebire între însemnarea primitivă și cea modernă a unui cuvânt reprezintă câte o problemă științifică, și de sigur, că mare parte din aceste probleme vor rămâne în veci neresolvate.

Condițiunea fundamentală pentru ori-ce tranșiție de la un înșeles la altul este dată în însuși modul cum procede limba în denumirea lucrurilor. Cuvântul nu denumescă niciodată lucrul întreg, ci numai una din însușirile lui, care adese-ori nici nu este cea mai importantă sau una care nu s'ar găsi și la alte lucruri. Românul observând, că o specie de pasere cântătoare are obiceiul de a cânta tocmai noaptea când celelalte paseri dorm, o numesc privityhetoare; Grecul numesc aceeași pasere filomela, adică „iubitoare de cântec“. Astrul nopții este numit de Romani luna, adică „lucitoare“; la Greci și la Germani el se chiamă „măsurătorul“, grec. men, nemț. Mond, engl. moon, adică astrul, după a cărui aparițiune și disparițiune, crescere și scădere se măsură timpul. După împregiurarea întemplătoare, că o anumită monedă este de aur, adică de metal galbin, noi numim această monedă galbin; alte popoare o numesc ducat, fr. Dukat, nemț. Dukaten pentru-că din întemplare cei dinteu galbini se băteau decătră un ducat italian. Așadar' cutare popor a fost condus în alegerea cuvântului de cutare proprietate a lucrului și alt popor de alta. Pe de altă parte proprietatea, după care s'a numit lucrul, poate fi comună și altor lucruri. Oare nu sînt și alte astre

lucitoare decât luna, nu sînt și alte monede de aur decât galbinul? Și dacă e așa, oare aceste numiri nu s'ar potri și la celelalte lucruri ce au aceleași însușiri? În adevăr, nu există limbă în lume, unde același cuvânt să nu aibă mai multe accepțiuni, unde să nu se desemneze obiecte diferite prin mijlocul aceluiași cuvânt. Singular lucrul, care se cere pentru-ca obiectele A. și B. să poată avé același nume, este ca între A. și B. să existe o comunitate de însușiri. Să luăm de ex. cuvântul rom. față. Accepțiunea primitivă a cuvântului față este: partea anterioară a corpului. De aici față trece la înșelesul părții anterioare a ori-cărui lucru, în șicimpele cu dosul lui: față unui dulap, față unei case etc.; și fiindcă obiectele ne întore de regulă față lor, restul rămânând nevedut, de aceea prin față se înșelează mai departe și partea vizibilă superioară sau exterioră a unui obiect: față apei, față de masă, față de perină; și în fine, coloarea fiind o particularitate a exteriorului vizibil, față însemnă și „coloare“, de ex. în față tradafirului, în față cerului etc. Tot așa putem să ne explicăm și celelalte accepțiuni ce le-a luat cuvântul față: cele două file ale unei file de hărtie, față în față de „persoană“, apoi locuțiuni ca: a dă față, a fi de față etc.

În exemplul adus de mine, prelungirea accepțiunilor secundare ale cuvântului față și accepțiunea primitivă, deosebită de celelalte; față înșelesului de față: partea anterioară a corpului și față de față: partea superioară și vizibilă a obiectului, se pot explica înșelesul de față: „persoană“, apoi locuțiuni ca: a dă față, a fi de față etc.

governul se va...
...si va...
...toate ra...
...de stat acele...
...de necesare...
...terii. Intre aceste...
...de toate proiecte...
...reformarea adminis...
...Faimela presei, ca guver...
...ar voi se trageze cu presen...
...reacelor proiecte, sunt scornituri...
...eclar, ca guvernul, conform promi...
...si sale, va prezenta cat mai...
...grabă aceste proiecte. In ce...
...rivesce raporturile din partidul guverna...
...mental, in partid trebuie se...
...ste concordie. Guvernul inca...
...bue se aiba aceleasi principii ca par...
...ul. Eu sunt membru al partidului...
...la constituirea lui incoace; eu cunosc...
...membrii partidului si cunosc spitu...
...tul, de care sunt ei conduși. Eu sciu...
...partidul împartasese unanim vede...
...rile guvernului in cestiunile amintite.

Congres european pentru desarmarea generală.

Diarele franceze au fost adus...
...de aceste scirea, ca in curend se va...
...voca la Viena un congres eu...
...ean pentru desarmarea gene...
...Nu ne trec prin mintea căuta...
...minire a acestor sciri tocmai acum...
...sfirsitul anului, când ar trebui se...
...m in Anul-nou cu noue sperante...
...specte de pace. Credem insă, că...
...inteu ar fi tocmai Francezii, care...
...spinge ori-ce propunere ce s'ar...
...face in această directie. Freycinet nu...
...mai de curend a anunțat, că înainte...
...de toate trebuie se servisească opera...
...apărării naționale, căci in viața...
...internațională numai puterea e hotărî...
...toare. Parola va fi de sigur și pentru...
...anul 1891 înmulțirea mijloacelor de pu...
...tere naționale.

Germania.

"Hamburger Nachrichten"
...protestează într-un articol mai lung in...
...contra expunerilor diarului "National...
...zeitung", in care s'a fost făcut princi...
...pelui Bismarck imputarea, că are in...
...tenția de a veni din nou la cărușă...
..."Hamburger Nachrichten" asigură, că...
...principalele de Bismarck nu se...
...gase a intra din nou in ra...
...ri oficiale cu împăratul;
...scuta "Le roi me reverra" e cu...
...svirșire scornită. Principele de Bis...
...marck reclamă numai dreptul unei li...
...bere exprimări a vederilor sale și in...
...această privință el nu se va lăsa dus...
...n rătăcire nici pe viitor.

România.

Răspunsul, pe care regele Carol...
...l-a dat delegațiunii senatului, care i'a

predat adresa, e de următorul cu...
...prins:

"Domnule președinte!
...Domnilor senatori!

"Am ascultat cu viață mulțumire...
...adresa senatului și sunt cu deosebire...
...simțitor la asigurările de iubire și de...
...devotament ce d-voastre Ne dați cu...
...acest privilegiu. Sunt totdeauna fericit...
...când Mă găseșc încunguiurat de membrii...
...acestei înalte adunări, care prin sfatul...
...și experiența lor aduc lumină și simț...
...patriotic în alcătuirea legilor. Nu Mă...
...îndoesc dar, că și sesiunea de față va...
...asigura un adevărat progres în desvol...
...tarea noastră treptată și statornică, spre...
...a întări astfel însemnata și frumoasa...
...misiune ce România este chemată a o...
...împlini la gurile Dunării. Arătându-vă...
...din nou mulțumirile cele mai călduroase...
...pentru simțimentele de dragoste și dev...
...otament, atât Eu, regina, cât și moș...
...tenitorul tronului vă urăm, ca lucrarea...
...d-voastre să fie la înălțimea încrederii...
...ce țeara are în reprezentațiunea sa na...
...țională."

Camerele române au fost...
...amânate până la 14/26 Ianuarie 1891.

Din camera Greciei.

În cameră, ministrul de finace a...
...prezentat la 1 Ianuarie n. bugetul...
...pe anul 1891. Venitele sunt prelimi...
...nate cu 96,971,000, cheltuelile cu...
...99,253,000 drachme.

Deficitul face 2,282,000...
...drachme.

**Apăsarea elementului german în...
...Hungaria.**

Diarul berlinez "Tägliche...
...Rundschau", din care am mai fost...
...reprodus un articol binevoitor pentru...
...causa Românilor din Hungaria, aduce...
...și de astădată în fruntea numărului seu...
...304 dela 30 Decembrie un articol, prin...
...care ilustrează mai ales apăsarea el...
...mentului german din Hungaria, manifes...
...tându-și totodată din nou simpațiile...
...pentru cauza noastră.

Eată articolul în toată extinde...
...rea sa:

Se scie, că cu privilegiul congresului...
...din Sibiu al Românilor unguren, un șir...
...de foi germane s'au pus în mod straniu...
...pe partea șovinismului maghiar și au...
...contestat apăsarea popoarelor nemaghiare...
...din Hungaria. În interesul germanismului...
...noi am fost protestat atunci în contra...
...unei asemenea părțiri. Cât de bine am...
...făcut, o arată acum din nou un rapo...
...rt al diarului "Magdeb Zgt." despre...
...instrucțiunea ungurească. Acela dovede...
...se în mod eclatant cum se are lucrul...
...în realitate cu egala îndreptărire inar...
...ticulată în lege și foarte de lipsă pen...
...tră poporațiune mestecată.

La anul 1869 erau încă 1232...
...școale populare curat germane; până la...
...1886 numărul lor a scăzut la 668 și astăzi...
...cei 1,600,000 Germani deabia au 600 școale...
...popolare. În realitate însă și aceste 600...
...școale germane sunt deja instituite cu...
...două limbi, deoarece ministerul, — con...
...trar dispozițiunilor legale, — a silit pe...
...învățători pe calea ordonanței a consacra...
...cel puțin o terțialitate, în clasele superioare...
...aproape jumătate din oarele pentru...
...instrucțiunea limbii maghiare! În urma...
...acestei ordonanțe, după-cum scrie foaia...
...din cestiune, prestațiunile școalelor ger...
...mane, care încă înainte de asta cu 10 ani...
...erau vestite, au scăzut în mod considerabil...
...Elevii învață limba literară numai în...
...suficient și rămân cu desvîrșire nesiguri...
...în ceea-ce privește tiparul și scrierea...
...corectă, exprimarea ideilor cu graiul și...
...în scris. Dintre cele 72 preparandii de...
...învățători, 52 au limba de propunere...
...maghiară, 3 cea română, 1 cea sârbească...
...și la 4 seminarii se întrebuințează pre...
...lungă limba maghiară încă și o a doua...
...limbă. Numai cele 5 seminarii mici ale...
...Sasilor ardeleni sunt cu desvîrșire ger...
...mane. Școalele germane din Hungaria...
...propriu zisă capătă aproape exclusiv...
...numai învățători, care, deși Nemiți de...
...nascere, prin educațiunea lor s'au devenit...
...mai mult sau mai puțin Maghiari și, ne...
...posedând limba germană literară, se in...
...cearcă a scoate înțetul cu înțetul limba...
...germană din școalele lor. Și cele 180...
...gimnasii din Hungaria și Ardeal au un...
...caracter maghiar covârșitor. La 162...
...gimnasii și școale reale limba de propu...
...nere e cea maghiară, la alte 7 institute...
...limba maghiară se folosește ca a doua...
...limbă de propunere. Numai cele șapte...
...școale medii ale bisericilor evanghelice...
...de conf. augsb. din Ardeal sunt a se...
...numi germane. Cele 2 1/2 milioane...
...Români întrețin patru gimnasii, dintre...
...care cel dela Beiuș a fost maghiarizat...
...de jumătate înainte de asta cu un an...
...Pentru cei 1,600,000 Germani din Hungaria...
...nu mai există nici un gimnasiu german...
...nici școală reală. Toate încercările mai...
...recente ale singuraticilor orașe germane...
...de a-și înființa pe propriile cheltueli o...
...școală medie germană, s'au fost zădărnice...
...Că cele două universități ungurești dela...
...Buda-pesta și Cluj sunt instituite curat...
...maghiare, din care ori-ce prelegere ger...
...mană e eliminată, o lucru de sine înțeles...
...Cu aceasta însă Maghiarii încă nu s'au...
...mulțumit. După un proiect de lege ce...
...s'a prezentat dietei, în viitor toate comu...
...nele au să fie îndatorate a înființa asile...
...de copii; comune mai mici să se înființe...
...ze asile de copii. Fiecare copil dela 3—6...
...ani trebuie trimis în aceste asile, dacă...
...părinții nu pot dovedi, că copilul se...
...împărtășește acasă sau altundeva de...
...o supraveghere permanentă. Scopul prin...
...cipal al acestei măsuri e, de a instrui pe...
...mităi în limba maghiară și spre a-i în...
...străina în felul acesta de limba lor ma...
...ternă. Nemaghiarii combat deci în...
...această măsură nu numai păgubirea egale...
...îndreptăiri naționale, ci și un amestec...
...grav în drepturile părinților și o împovă...
...rare apăsătoare la finacele co-

munale. Cu toate aceste proiectul se va...
...accepta probabil cu mare majoritate, căci...
...gândul, de a pute maghiariza prin această...
...lege popoarele nemaghiare, răpescă rasei...
...domnitoare din Ungaria ori-ce judecată...
...afară de aceea în dietă Germanii și Româ...
...nii sunt numai slab, Sârbii și Slovaci...
...nu sunt deloc reprezentați. Astfel lupta...
...dintre naționalități se va încinge pe viitor...
...în întreg statul ungar cu o vehementă...
...și mai mare, căci majoritatea popora...
...țiunii unui stat modern, — se ne gâ...
...ndim la raporturile din Belgia, — nu...
...poate să fie pentru durată nici apăsată...
...decătră minoritate, nici răpita de limba...
...de moravurile și de cultura ei.

CRONICĂ.

Ministrul Ladislau de Szögyény-Marich...
...membru pe viață în casa magnaiilor. Numărul...
...mai proaspăt al foii oficiale publică hotărîrea...
...Preaînaltă, subscrisă de Maiestatea Sa...
...Împăratul și ministrul președinte contele...
...Iuliu Szapáry, pe baza căreia ministrul...
...ungar a latere Ladislau de Szögyény-Marich...
...este numit membru pe viață în casa magnaiilor.

Episcopul gr. cat. Mihail Pavel, după-cum...
...se telegrafează din Oradea-mare cu data...
...de 1 Ianuarie a. c., a fost din incidentul...
...numirii sale de consilier intim obiectul...
...unor gratulațiuni din partea clerului din...
...diecesa sa, care i'a predat totodată și un...
...album.

Scire militară. Alexandru Pascu, locotenent-colonel...
...în regimentul nr. 8 al armatei teritoriale, este...
...numit de comandant al regimentului 7 din...
...armata teritorială.

Presidiul comisiunii din Murș-Oșorheiu...
...pentru censurarea advocaților. Ministrul de...
...justiție a numit pentru anul 1891 pe președinte...
...de senat Iosif Schneider de președinte, ear' pe...
...procurorul-suprem Alexandru Vita de președinte...
...ad hoc al comisiunii din Murș-Oșorheiu pentru...
...censurarea advocaților.

După Austro-Ungaria—România. Diarul...
..."La Bulgarie" anunță, că în săptămâna...
...trecută dl Tr. Djuvara, reprezentantul Româ...
...niei la Sofia, a dat în onoarea domnilor...
...ministri Stambuloff și Grecoff un prânț, la...
...care au asistat E. S. comitele Gerbaux de...
...Sonnaz, dl de Burian, dl Hardinge, E. S. comi...
...tele de Foras, dl comite du Bourboulon, dl...
...G. Vernazza și dl Constantinescu, secretarul...
...agenției diplomatice române.

Duel între diplomați. Din Viena se...
...anunță următoarea împărțire deamă de creuț:
...Dilele ultime a avut loc aici un duel cu...
...pistolul între contele Francisc Deym, amba...
...sadorul austro-ungar în Londra, și între...
...contele Lützow, secretar al acestei ambasade...
...Duelul a decurs pentru ambele părți fără...
...nici un accident grav. Despre conflictul, care...
...există de mult timp între ambii diplomați, s'a...
...scris foarte mult în presa engleză. Erau...
...nise neînțelegeri, iscate afară de cerul de...
...activitate al numiilor domni. Satisfacțiunea...
...a fost cerută de contele Lützow.

Focul din Sibiu. Despre focul în...
...tēplat în 1 Ianuarie a. c. n. între oarele 8 și...
...9 a. m., anunțat și de noi în numărul de al...
...tăieri, mai dăm încă următoarele amănunte:
...Casa din strada Turului Nr 1, în care is...
...bucnisse focul, era locuită de femeia Ernestina...
...Drafsker. Focul la început cuprinsese...
...numai mobilele, apoi s'a lăpș și pe padiment...
...și pe plafon, așa că intragă oada era în...
...cări. Când pompierii au pătruns în odaie...
...numita femeie a fost găsită moartă lângă...
...ușe, care era închisă. Îi arsesse părul, vestim...
...tele ughiile degelator și pe trup avea o...
...mulțime de rane. Cugetând după pozițiunea...
...în care a fost găsită biata femeie, trebuie...
...să credem, că ea a dormit și, fiind adusă...
...prin fum într-o stare de inconștiență, n'a...
...putut deschide ușa spre a scăpa de...
...flacări. Nenorocita, care număra mai mult...
...de 70 ani, a fost dusă în spitalul Francisc-Iosif...
...din loc. Pompierii au localizat focul...
...numai decăt.

Inundațiune în Cluj. Rîul Someș, după-cum...
...citim în foile clujene de ieri, din cauza...
...mulțimii sliilor de ghiță, care au oprit...
...cursul regulat al apei, a inundat mai multe...
...strade din Cluj, precum strada Mănăsturului...
...strada fabricii e/c. Magistratul a făcut...
...imediat pașii necesari pentru delăturarea...
...pericolului.

Dunărea înghețată. Din Pojon i-se...
...telegrafează cu data de 31 Decembrie...
...diarului "Nemzet", că la Devény, Dunărea...
...a înghețat la o temperatură de 15 grade.

Defraudatiune. Jancsik, primarul...
...din Nagy-Pérkata, a fost în zilele trecute...
...prins de gendarmerie și internat în temnița...
...judecătorei cercuale din Adony. Reținer...
...ea lui Jancsik s'a întēplat în urma rugării...
...direcțiunii postale din Sopron, care a dat...
...de urmă, că primarul deja de mulți ani...
...defraudă de bani și că acum suma defraudată...
...se urcă la mai multe mii florini. Jancsik...
...a mărturisit faptul.

Țigări de probă. Un ampioiat al...
...fabricii de tabac din Cluj neputend fuma...
...toate țigările de probă, a trimis din acele...
...cu posta 1200 bucăți și unui preot catolic...
...Direcțiunea a calificat lucrul acesta de...
...crimă și ampioiatul a fost degradat. În...
...urma acestui abuz cu țigările de probă...
...directorul fabricii a dat ordin, ca în...
...viitor să nu se mai dea unui străin...
...țigări de probă, căci lucrul acesta fiind...
...considerat ca crimă, va trage după sine...
...urmări grele.

Ioan Slavici. Foile din Bucuresti aduc...
...scirea, că dl T. Maiorescu, ministrul in...
...strucțiunii publice, ar avē intențiunea...
...să numească pe dl Ioan Slavici ca secretar...
...general la acel departament.

Un dar însemnat. Citim în foile din...
...România: Prințul Grigore Sturza a oferit...
...suma de 10,000 lei pentru tipărirea...
...memorandului studenților în cestiunea...
...Românilor din afară de regat.

Tratamentul lui Koch la Iași. Domnii...
...doctori Kizu și Puscaru, profesori un...
...versitari, vor începe cât mai curend a...
...face la spitalul Sfânta-Treime din Iași...
...inoculațiuni demonstrative cu limfa...
...lui Koch, care li-a fost pusă la dispozi...
...țiune cu multă bunăvoință decătră em...
...inentul bacteriologist, dl Dr. Babeș.

Frig mare. După scirile mai noue...
...în toate părțile Ungariei predomnesce o...
...iarnă aspră. După observările meteorologice...
...nu

este un globuleț, un grăuncior de nēsip...
...într-un spațiu nemăsurat, și cerul tocmai...
...acest spațiu, în care globulețul numit pămēnt...
...plutesce împreună cu milioane de alte...
...asemenea globulețe. Dacă cuvēntul ar...
...trebul să fie totdeauna adecuat noțiunii...
...ce se exprimă prin el, atunci sute de...
...cuvinte n'ar fi ajuns spre a exprima...
...diferitele forme ce le-au luat în creerul...
...omenesc numai aceste două noțiuni: "pămēnt"
...și "cer". Cea mai mare parte din toată...
...activitatea intelectuală a omului ar fi...
...fost absorbită de această lucrare, și limba...
...în loc de a fi promotorul principal al...
...culturii, ar fi fost din contră cea mai...
...mare pedecă pentru dezvoltarea intelec...
...tuală a omenirii.

De aici rezultă, că condițiunile, în...
...care s'a aflat un obiect în momentul...
...când s'a creat cuvēntul pentru el, nu...
...sunt fără nici un interes pentru cel...
...ce întrebuințează cuvēntul astăzi. Geologul...
...și astronomul modern numesc pămēntul...
...tot pămēnt și cerul tot cer, cu toată...
...imensa deosebire între pămēntul și cerul...
...din creerul lor și pămēntul și cerul din...
...închipuirea naivă a țeranului roman.

Tot așa de puțin ne interesează și...
...însemnarea primitivă a unui cuvēnt. Când...
...cineva ne cere plata unei sume de lei...
...sau napoleoni, puțin ne impoartă dacă...
...leul însemna mai întēu un animal și napoleon...
...un împērat; ceea-ce singur ne impoartă...
...este că datorim și trebuie să plătim. Precum...
...se uită originea cuvintelor, precum în...
...vățății moderni in-zadar își bat capul...
...spre a afla proveniența unor cuvinte...
...dîlnic întrebuințate ca buză, sat, bucuroș...
...cucubeu etc., tot așa se uită și valoarea...
...logică ce o avea un cuvēnt la început...
...Ce scim noi astăzi de nise personagii...
...mitice ca Cremene în cunoscuta locuțiune...
...satul lui Cremene, ca Ciubēr și Papură-Vodă...
...ca Adam Bab Adam etc.? La care evenimente...
...aludă locuțiunile: 'și-a găsit bęcăul și...
...orbul a nimerit Brăila? Destul pentru noi...
...că scim ce se înțelege prin cuvintele...
...buză, sat etc., că cunoaștem sen-

sul locuțiunilor citate. Oamenii vorbind...
...nu fac nici etimologie, nici istorie.

Bace e mai mult, cel-ce vorbeste...
...nici nu trebuie să facă etimologie, nici nu...
...trebuie se gāndească la originea cuvintelor...
...și a accepțiunilor lui. Uitarea etimologiei...
...cuvēntului este o condiție sine qua non...
...a înțelegerii între oameni. Verbul a fereca...
...vine dela substantivul fer, adevă vrea să...
...dă cu fer. Ei bine, cum am pute înțelege...
...frasa următoare din "Viețile Sfinților" a...
...lui Dosoftei: "Și face sfinte vase și ev...
...ghelie cu argint și aur fecetată", dacă...
...ne-am gândi la fier? Substantivul curs...
...este participiul pasiv al verbului a curge...
...cum ar pute dice cineva: "Cursurile efec...
...telor publice nu se mișcă", dacă s'ar...
...gāndi la curgerea unui licuid? Curgere...
...și mișcare sunt contraste, și un curs...
...care nu se mișcă, este prin urmare un...
...nonsens. Din rădęcina latină reg s'au...
...format o mulțime de nume, ca rege, regent...
...diriger, rector, director, dregător, fie...
...care cu înțeles deosebit; toate aceste...
...nuanțe se ștrng imediat, dacă ne re...
...presentăm înțelesul primitiv al rădęcinii...
...din care s'au specializat aceste diferite...
...noțiuni, și regele, regentul etc. devin...
...tot nișe simpli conducători. Așadar etimologia...
...nu numai că nu ne folosește nimic în...
...usul practic al limbii, ci este chiar o...
...pedecă pentru întrebuințarea ei. Sciu...
...a oare aceasta reșosatul Cipariu, cînd se silia...
...a reduce limba română la o formă mai...
...primitivă, cum se exprima el, adevă că...
...da cuvintelor rom. tocmai acea formă...
...care ni-ar reaminti de accepțiunile pără...
...sitate în limba de astăzi? Nu e vorba...
...ne-am cotorisit acum de jugul etimologismului...
...partisanii lui s'ar pute numera pe...
...degete astăzi. Dar' totuși nu strică...
...dacă din când în când se arată că...
...primejdios și vătămător era.

Doamnelor i domnilor!
...Unde este vizeă este și m arte, dice...
...proverbul. Și dacă în împărțășim...
...tocmai părererea prea pesimistă a lui...
...Mefistofeles că:

"Tot ce se nasce, merită să peară", totuși...
...faptul este necontestabil, că numai materia...
...este sau pare a fi nedestructibilă, ear'...
...viața individuală se mișcă într-o linie...
...mărginită la amēndou capetele prin...
...numite nascere și moarte. Așa și pentru...
...individul lingvistic trebuie să viedată...
...momentul unde numitul cuvēnt dispare...
...din rîndul semenilor sei, adevă, că se...
...vorbim fără metaforă, unde, încetând...
...de a mai fi întrebuințat, se perde din...
...memoria vorbitorilor, se uită.

Causele, care fac ca să dispară un...
...cuvēnt sînt poate tot atât de multiple...
...ca și acele care conduc la crearea sau...
...transformarea lui. Aici voim să relevăm...
...numai două din aceste cause.

Întēu multe cuvinte dispar din...
...limbă când dispar obiectele desemnate...
...prin ele. În vęțății moderni au găsit...
...prin peșterile și păturile pămēntului...
...rēmășișe ale unei lumi întregi de animale...
...și plante, care astăzi nu mai există, și...
...de sigur că omul, care trăia împreună...
...cu aceste animale și plante și se servia...
...de ele, trebuie să fi avut denumiri...
...pentru mare parte din ele. Toate aceste...
...denumiri au perit împreună cu orga...
...nismele însemnate prin ele, și în vęțății...
...fără nevoiți a inventa denumiri noue...
...pentru ele, ca mastodont, megatherium...
...ichthyosaurus etc. Pe de altă parte...
...perirea obiectului nu trebuie să atragă...
...după sine numai decăt și perirea...
...cuvēntului. În foarte multe cazuri, per...
...e obiectul, dar' se păstrează în memoria...
...oamenilor numele cu care era desemnat...
...Nu e pagină în istoria omenimii unde...
...se nu fie vorba de persoane moarte de...
...demult, de instituțiuni și obiceiuri...
...desființate de sute și de mii de ani, de...
...arme și obiecte casnice necunoscute...
...astăzi, și cu toate aceste scim foarte...
...bine cum se numiau pe timpul lor...
...aceste persoane, aceste instituțiuni, aceste...
...obiecte, și vorbim de ele ca și cum ar...
...există încă astăzi. Dicționarul l. rom...
...este plin de cuvinte istorice, cum se...
...numesc această categorie de

cuvinte, pentru-că ele ne povestesc...
...despre lucruri, care aparțin trecutului...
...lucruri despre care numai istoria ne...
...poate da seamă. Să nu amintim decăt...
...variatele numiri de dregători și boeri...
...vechi, ca șoltuz, pārgar, sulger, sau...
...acele ale nenumăratelor dări și angării...
...cu care poporul român cra împovărat...
...odată, ca joldol, camăna, deșugăbinile...
...ciobotole, gorștina, desetina, cunița...
...mortasipia și multe alte care toate...
...din norocire nu mai există astăzi.

Așadar' pentru-ca un cuvēnt să...
...dispară din limbă nu ajunge ca obiectul...
...însemnat prin el să dispară din lumea...
...exterioră, din lumea simțurilor, ci...
...trebuie să dispară și din lumea interioară...
...a omului, din memoria lui.

Se poate însă observa și cazul...
...opus, adevă că idea obiectului se...
...subsiste în spiritul nostru și totuși se...
...dispară numele seu. Dar' în asemenea...
...cas cuvēntul moștenit nu pere până-ca...
...mai întēu un alt cuvēnt să nu-i fi...
...luat locul. Această înlocuire a unui...
...cuvēnt vechiu printr-un cuvēnt nou se...
...opează sub condițiunile cele mai...
...variate. Eată un exemplu.

Un obicei curios s'a observat la...
...locuitorii insulei Tahiti din Oceanul-Pacific...
...Aceștia pentru a-și arēta respectul...
...pentru regele lor și dinastia sa, eliminează...
...din limba lor toate cuvintele, care...
...conțin în total sau în parte numele...
...regelui sau al uneia din rudele sale...
...Un misionar, care a vizitat această...
...insulă în secolul trecut, ne istorisese...
...că la suirea pe tron a regelui Teu, în...
...urma acestui obicei numit de dînșii Te-pi...
...nu mai puțin de 40 sau 50 din...
...cuvintele cele mai usitate au fost...
...îndepărtate din graiul acestor modeluri...
...de supuși leali. Închipuiți-vă, cât de...
...curios ar fi dacă noi Români am...
...considera ca o crimă de lesa-majestate...
...întrebuințarea cuvintelor car și rol...
...pentru-că regele nostru se chiamă...
...Carol. D-v. surideți. Și cu toate...
...aceste un obicei cu totul analog

se prevede o descreștere a frigului, ci din contră o urcare. Termometrul în diferite părți ale țării arată un frig de 19—25 grade Reaumur.

— În ținutul Vespriului temperatura este de 12—22 grade Celsius. E mare noroc, că sămânțele sunt acoperite cu straturi mari de zăpadă.

— Între orașul Papa și comuna Tapolcazăfó a înghițat un militar, care mergea pe concediu acasă.

— Intunecimile de soare și de lună în anul 1891. În acest an nou se vor întâmpla două intunecimile de soare și două de lună.

— Ucigașul Padlewski. Diarele rusești vestesc, că de sigur Padlewski, ucigașul generalului Seliverstov, s'ar fi ascuns la Sofia.

O călătorie într-o ladă. Din Berlin se scrie: Mercurii seara, precând câțiva hamali dela debarcaderul din Hamburg vor să transporte o ladă pe vaporul „India“.

— Cel mai mare pod din lume. O scire din America spune, că după o hotărâre ce s'a luat, New-Yorkul va avea preste trei ani cel mai mare pod din câte există.

Iarnă grea. Din Odessa se anunță cu data de 27 Decembrie următoarele: În urma unui frig abnormal au înghițat ieri în oraș 2 și pe mare opt persoane.

— Există și la noi, obiceiul cărui nu puțin cuvinte din cele mai usitate au cădut victime. Ceea-ce este Te-pi la Tahitiani, la noi este galomania, adorarea idolatriei pentru tot ce este francez, care ne face să privim cu dispreț cuvinte moștenite din bătrâni ce n'au altă vină decât aceea de a nu fi identice cu cuvintele corespunzătoare franceze.

VARIETĂȚI.

(O logodnă romantică.) Se scrie din Madrid: În Sevilla nu se vorbește acum de altceva decât de logodna ficei lui Fernando Henriquez cu un tânăr conte din Berlin.

— Există și la noi, obiceiul cărui nu puțin cuvinte din cele mai usitate au cădut victime. Ceea-ce este Te-pi la Tahitiani, la noi este galomania, adorarea idolatriei pentru tot ce este francez, care ne face să privim cu dispreț cuvinte moștenite din bătrâni ce n'au altă vină decât aceea de a nu fi identice cu cuvintele corespunzătoare franceze.

— Paris, 3 Ianuarie n. Padlewski s'a refugiat la Constantinopol. La cererea Rusiei, autoritatea turcească a cerut extradarea lui dela căpitanul vasului englez, pe care s'a aflat Padlewski. Acela a refuzat extradarea și a plecat cu vasul mai departe spre Liverpool.

— Viena, 3 Ianuarie n. Funcționarul privat Mráz din Timișoara și aplicat în Diószegh a descărcat patru pușcături de revolver asupra nevastei sale ce trăese despărțită de el.

— Bochum, 3 Ianuarie n. În mina Henric a fost o exploziune de gasuri. Două persoane au murit și 9 au fost rănite.

— Hamburg, 3 Ianuarie n. În fabrica de dinamită a lui Nobel a fost cu prilegiul desgroșării conducerei de nitroglicerin o exploziune. Mai multe persoane au fost ucise.

— Cency, 3 Ianuarie n. Veduva cu trei copii și cumnatul jitarului, care mai deunăzi a murit prin cădere de pe treptele casei orașului, au fost găsiți adidimineață în pat înecați de fum.

Mirele n'are decât 18 ani și e din una dintre cele mai aristocratice familii din Prusia. Vara trecută el fusese trimis de părinții sei împreună cu un guvernor, ca să vadă puțin lumea. El vizită pe rând Franța, Italia și Spania. La Sevilla el zări la o fereastră pe frumoasa Lucia Henriquez și imediat inima sa de 18 ani fu înfăcărată.

— El ceru din nou mâna iubitei sale, și de astădată Don Henriquez, vădând că lucrul e serios, dădu consimțământul său. Se sərbă logodna și lumea numără o părechie fericită mai mult.

(Înmormântare sgomotoasă.) Deunăzi a avut loc, în mijlocul unei mulțimi foarte mari, înmormântarea doctorului Cesar de Paep, unul dintre șefii partidei socialiste belgiene.

— De pe la unsprezece oare nenumerate delegațiuni din Bruxella, din provincie și din străinătate, cu drapelul și muzică în frunte au încungiuat casa mortuară.

— Acolo se rostră cinci discursuri. Toți oratorii au dat seamă de cariera reșosului.

— Mai mult de cinci sute de cununi și buchete s'au depus decât nise doamne îmbrăcate în negru pe sicriu.

— Cortegiul a trebuit să defileze mai mult de 3 sferturi de cias. Corpul era dus decât șefii partidei socialiste.

— La cimiter nu s'au rostit mai puțin de treizeci de discursuri.

(Obiceiuri barbare.) Patru Indieni au fost executați în Statele-Unite în urma mai multor omoruri ce comiseseră și au fost îngropați după ritul catolic. La îngropăciunea lor au asistat vre-o 200 de Indieni, bărbați și femei, cântând încet și în cor nise cântece lugubre.

— Răniții au fost arestați și transportați deocamdată la spital.

SERVICIUL TELEGRAFIC

al „TRIBUNEI“.

Budapesta, 3 Ianuarie n. Foaia oficială publică numirea deputatului baron Rosner de comite-suprem al comitatului Hont. — Delegațiunile se vor convoca probabil numai la toamnă.

— Agram, 3 Ianuarie n. Nisuițele de fusonare ale fracțiunilor opoziționale se pot privi de zădărnice cu desăvârșire.

— Paris, 3 Ianuarie n. Padlewski s'a refugiat la Constantinopol. La cererea Rusiei, autoritatea turcească a cerut extradarea lui dela căpitanul vasului englez, pe care s'a aflat Padlewski.

— Viena, 3 Ianuarie n. Funcționarul privat Mráz din Timișoara și aplicat în Diószegh a descărcat patru pușcături de revolver asupra nevastei sale ce trăese despărțită de el.

— Bochum, 3 Ianuarie n. În mina Henric a fost o exploziune de gasuri. Două persoane au murit și 9 au fost rănite.

— Hamburg, 3 Ianuarie n. În fabrica de dinamită a lui Nobel a fost cu prilegiul desgroșării conducerei de nitroglicerin o exploziune.

— Cency, 3 Ianuarie n. Veduva cu trei copii și cumnatul jitarului, care mai deunăzi a murit prin cădere de pe treptele casei orașului, au fost găsiți adidimineață în pat înecați de fum.

Bibliografie. A eșit de sub presă și se află de vânzare la librăria Sococ și la celelalte librării din România: „Curs elementar de geologie“ de dl Grigorie Ștefănescu, profesor la universitatea din București. Acest curs cuprinde 256 de pagini în 8°, are 442 figuri intercalate în text, din care o mare parte originale și inedite și este urmat de o hartă geologică colorată a României.

A eșit de sub tipar: „Noțiuni de mitologie“ ca adaus la edițiunea VI. din Stil și compozițiuni p. I., de I. Manliu.

O laudabilă inițiativă a luat dl Z. Dimitrescu, strada Regală 6 în București — de a scoate diferite opere musicale în editură populară. Titlul e „Biblioteca musicală populară“ și prima fasciculă care a apărut conține 14 pagini. Abonamentul pentru 5 numere 3 lei și 30 bani; un număr separat 2 lei.

Extrase din „Budapesti Közlöny“. Licitațiuni:

- 28 Februarie st. n. proprietățile societății de mine „Árpád“ decât tribunul reg. din Alba-Iulia.
— 19 Martie st. n. imobilele lui Adolf Emanuël decât tribunul reg. din Timișoara.
— 31 Ianuarie st. n. imobilele Iulianei Trif nasc. Voina, în Reșița, decât judecătoria cerc. din Verșeș.

- 23 Martie st. n. imobilele lui Carol Kassay decât tribunul reg. din Beregsas.
— 27 Februarie st. n. imobilele lui Toma Bubeș, în Varadia, decât judecătoria cerc. din Verșeș.

Edicte: — A se insinua pretenșiunile în 45 de zile: — la rămasul după Dochia Crețu nasc. Botirla (din Bilac), Grigorie Daraban (din Ardon) și Albert Berger (din Bistrița), la tribunalul reg. din Bistrița;

— la rămasul după Vana Coste (din A-Bán), la tribunalul reg. din Zărlău; — la rămasul după Constantin Costa (din Slimnic), la tribunalul reg. din Sibiu.

Post vacant: — Un post de scriitor la judecătoria cerc. din Bichig-Ciaba. A se adresa până în 26 Ianuarie st. n. a. c. la autoritățile competente.

Căldarul zilei. 23 Decembrie 1890 (4 Ianuarie 1891). Iulian: Sf. 10 mac. din Crit. Gregorian: Titu. Soarele: răsare 7.49, apune 4.13.

Buletin meteorologic. Sibiu, 3 Ianuarie n. 6 oare dimineața. Prostiunea atmosf. în mm. (Mediul lunar 727.1). Observată: 739.0. Diferența din proștiune: -1.1. Temperatura după Celsius: -16.2. Maximul și minimul de temperatură: -5.3—17.0. Direcția vântului: SO.

Stățiunile: Presiunea atmosf. în mm. în umm. Temperatura în °Celsius. Vântul direcția și tăria. Bndapesta: 779, -14.4, NO, 2. Sătmár: 780, -10.2, V, 2. Cluj: 780, -16.0, SV, 2. Orșova: —, -9.8, O, 1. Arad: 779, -15.7, NO, 3. Panciova: 777, -12.1, S, 1.

Sosiți în Sibiu. La 3 Ianuarie n. Hotel „Neurivier“. Glaser din Dobrișin, Bauman din Sebeșul-săseș, comercianți. Raffay din Villach.

Hotel „Meltzer“. Eugen Crișian, proprietar din Reghinul-săseș. Alexandru Filip, advocat din Abrud. Paul Fleischer, comerciant din Pitești. Rudolf Schwarz, forestier suprem din Sebeșul-săseș. Fehér cu soția, proprietar din Sângătin.

Hotel „Haberman“. Enric Bankovitz, grădinar.

Teatru orășenesc în Sibiu. Duminecă, 4 Ianuarie 1891: Abonament VI. Representația 12. „Der Feldprediger“. Operată în 3 acte de C. Millöcker.

Luni, 5 Ianuarie 1891: Abonament VII. Representația I. „Eva“. Dramă în 5 acte de Richard Voss.

Economie.

Comisinea floxerică regnicolară ungară, cu considerare la împregiurarea, că singuraticilor viticultori numai în cele mai rare casuri le succede a ajunge rezultate sigure la combaterea floxerei, a luat de curând decisiunea, precum spune „Pester Lloyd“, de a propune ministrului de agricultură în scopul acesta înființarea de asociațiuni. Ministrul de agricultură contele Andreu Bethlen, care se interesează mult de viticultura țării foarte compromisă, și-a dat consimțământul la această propunere a comisunii și a dispus prelucrarea unui statut de model al asociațiilor ce se vor constitui, pe care apoi l'a trimis însoțit de o circulară tuturor reuniunilor agricole din țeară.

Schelă de iarnă în Neoplanta. Diarele budapestane aduc scirea, că municipiul orașului Neoplanta s'a adresat ministrului de comerț Ba Ross cu o rugare, în care, indicându-se la regularea în lucrarea Porții-de-fer se scoate la iveală necesitatea construirii unei schele la Dunăre, la Semlin sau Neoplanta.

Importul de grâu din Ungaria în Elveția. După-cum se raportează din Zürich, în săptămânile din urmă transporturile de grâu din Ungaria în Elveția au fost puținie. Aceasta din cauză că tranșacțiunile au fost întrerupte din cauză mai multor împregiurări și numai cea mai neapărată trebuință s'a acoperit.

Prețul mărfurilor. Piața din Mediaș, 31 Dec. Grâu, hectol 5.— până fl. 5.50; grâu mestecat fl. 4.— până fl. 4.40; sêcara fl. 3.80 până fl. 4.—; orzul fl. — până fl. —; ovêșul fl. 2.40 până fl. 2.60; cucuruzul fl. 3.20 până fl. 3.60; sămênța de cânepă fl. 3.50 până fl. 4.—; cartofi fl. 1.20 până fl. 1.50; mlălaiul fl. 12.— până fl. —; mazêrea fl. 4.— până fl. 4.25; fasolea fl. 4.— până fl. 4.50; lintea fl. — până fl. —; chiminul (sêcarea) fl. 36.— până fl. —; sên brut 100 chilogrami fl. 13.— până fl. 24.—; lumini de sên turnate fl. 36.— până fl. 40.—; unsorarea de porc fl. 60.— până fl. 63.—; slămina fl. 38.— până fl. 44.—; cânepa fl. 36.— până fl. 40.—; fênul fl. 1.10 până fl. 1.30; săpunul 100 bucăți fl. 20.— până fl. 30.—; spirtul pro 100 L. % 52 până 54 cr.; carnea de vită chilo 36 până — cr.; carnea de vițel 24 până 40 cr.; carnea de porc —44 cr.; până —; ouă 4 cu 10 cr.

Bursa de mărfuri din Budapesta dela 30 Dec. 1890. Sămênțe. Grâu. Bănățensc nou 74, Grâu dela Tisa nou 74, Grâu „Pesta“ 74, Grâu de Alba-Rog. nou 74, Baclca nou 74, Grâu ung. de Nord 74.

Sămênțe, vești ori noae. Sôcol. Qualitatea per Hect. Prețul per 100 chilogr. dela până. Sêcara. Orz. Nutreț de vinars de bere 70-72, 60-62, 62-64, 64-66, 68-41, 75, 75, 75, 75.

Produse divarse. Som. de trif. Oleu de in. Uns. de porc. Slămină. Sên. Prune. Licitar. Nuci. Gogoși. Miere. Ceară. Spirt.

Cursul pieței din Sibiu. Din 1 Ianuarie st. n. 1891. Hârtie-monetă română. Lire turcesci. Imperiali. Ruble rusești.

Bursa de Budapesta. Din 30 Dec. st. n. 1890. Renta de aur ung. 6%, 4%, 5%. Împrumutul câilor ferate ung. Amortisarea datoriei câilor ferate de Ost ung. (1-a emisiune) 96.50.

Bursa de Viena. Din 30 Dec. st. n. 1890. Renta de aur ung. 6%, 4%, 5%. Împrumutul câilor ferate ung. Amortisarea datoriei câilor ferate de Ost ung. (2-a emisiune) 96.50.

Bursa de București. 30 Dec. n. — 4 oare p. m. Cassa Ultim. Renta rom. per 1875 5%, 101.1/2, Renta română amort. 5%, 99.1/2.

Pentru redacțiune responsabil: Andreiu Balțoș.

Nr. 1421/1890.

990 [3-3]

Publicațiune.

În **15 Ianuarie n. 1891 înainte de ameați la 10 oare** va avea loc licitațiunea verbală pentru exarândarea pășunatului de vite din partea sudică a pădurilor din Roșia în mărime de circa 1000 jugere și a pășunatului „Oberfeld“ de circa 400 jugere, laolaltă 1400 jugere, pe **6 ani consecutivi**, adică **dela 15 Ianuarie 1891 până la 15 Ianuarie 1897**, admitându-se și oferte în scris, cărora va avea să li-se alature vadiul prescria. Ceea-ce se publică cu observarea, că înainte de începerea licitațiunii e a se depune un vadiu de 10% dela prețul strigării de 1000 fl. și condițiunile se pot vedea până atunci la primărie.

Roșia, în 31 Decembrie 1890.
Primăria.

ANUNȚ.

Vestminte de călușeri bine conservate și de nou adaptate se află la subscribul și se dau spre folosință în carnevalul ce vine prelungă o taxă moderată ce se va statori reciproc cu reflectanții.

[988] 1-1

Orăștie, în 16/28 Decembrie 1890.

Ioan Lazaroiu m. p.,
comerciant.

Pentru vinderi și valorări de mine și păduri, precum și preste tot de lemnării, intervine și roagă pentru comande

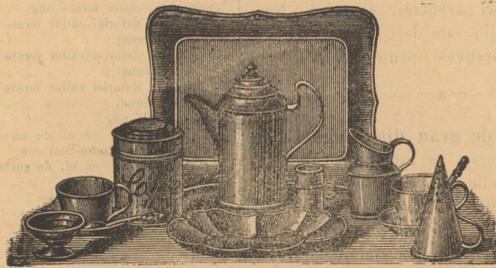
[992] 1-10

Ervin Tolnai,
Alba-Iulia.

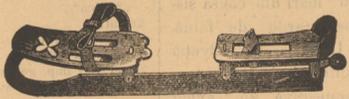
[987] 4-4

Fus de tuciu pentru pomul de Crăciun
în două mărimi.

Obiecte de gospodărie pentru copii,
emailate și cusitorite.

Patine de fer ordinare
1 părechie 90 cr.

„HALIFAX“ 1 păr. 1 fl. 55 cr.

„MERKUR“ 1 păr. 3 fl. 20 cr.

„AUSTRIA“ 1 păr. 4 fl. 70 cr.
recomandă

CAROL F. JICKELL,
neguțătorie de mărfuri de fer
Sibiu, Piața-mică.

Nr. 292/1890.

[991] 2-3

Concurs literar.

În scopul de a se executa concludul adunării generale a „Asociațiunii transilvane“ din anul acesta, ca din suma de 1000 fl. v. a., votată pro 1890, și din suma de alți 1000 fl., votată pro 1891. să se premieze și tipărească scrieri și broșuri, întocmite anume pentru popor, din agricultură, igienă etc., având acele a forma „Biblioteca populară a „Asociațiunii transilvane“ comitetul „Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român“, în ședința sa dela 28 Noembrie a. c., a hotărât să scrie deocamdată, ca de început, concurs la trei premii pentru următoarele lucrări:

1. Un premiu de 100 fl. v. a. pentru cea mai bună lucrare asupra următorului subiect:

„Economia noastră după comasare“.

Lucrarea va trebui să cuprindă povețe practice despre metodul: cum ar trebui întocmită economia noastră după comasare, ca să nu sufere poporul, și să fie anume întocmită pentru popor. Manuscrisul trebuie să cuprindă materie pentru cel puțin 4 coale de tipar în 8° garmond.

2. Un premiu de 100 fl. v. a. pentru cea mai bună lucrare asupra următoarei teme:

„Higiena copilului dela naștere până la anul al 7-lea al etății“.

Lucrarea va tracta despre tot ce privește nutrirea, îmbrăcăminte, curățenia, locuința, ocupațiunea, mișcarea și jocul copilului; ea va trebui să conțină apoi și profilaxia morburilor de copii și să fie anume întocmită pentru popor. Manuscrisul trebuie să cuprindă materie pentru cel puțin 4 coale de tipar în 8° garmond.

3. Un premiu, a cărui mărime se va hotărî după numărul coalelor de tipar, computându-se coala de tipar în 8° garmond cu 12 fl. v. a., pentru cea mai bună culegere de poezii, basme (povești) și datine populare alese și până acum nepublicate.

4. Afară de aceste premii a hotărât comitetul „Asociațiunii transilvane“ să destineze suma de fl. 400—500 v. a. pentru a se premia din ea cele mai bune studii științifice asupra unor teme alese liber de autor din ramul istoric sau epigrafic, sau filologic, cu deosebire în ceea-ce privește trecutul și prezentul poporului român și al pământului pe care locuim, sau apoi din ramul științelor naturale, care se vor publica sau s'au publicat dela adunarea generală din Făgăraș (1889) încoace prin mijlocirea organului „Asociațiunii“ „Transilvania“.

Mărimea premiilor pentru studiile aceste științifice se va fixa în vederea valorii lor științifice.

Termenul prezentării la concurs a manuscriselor relative la premiile de sub Nr. 1, 2, 3, 4 va fi 30 Iunie st. n. 1891. Până la acest termen concurenții la unul din premiile scrise vor binevoi a trimite manuscrisele lor la sediul „Asociațiunii transilvane“ în Sibiu strada Morii Nr. 8. Manuscrisele întrate mai târziu nu se vor lua în considerațiune.

Manuscrisele se vor prezenta anonime și scrise de mână străină, purtând o devisă, care va fi reproducă într'un plic sigilat, conținând numele concurentului

Aceia dintre concurenți, care reflectează la unul din premiile de sub Nr. 4 pe baza lucrărilor tipărite deja în organul „Asociațiunii“, vor binevoi a notifica aici lucrarea respectivă, fie direct, fie pe calea redacțiunii. Premiile aceste se vor decerne și înainte de termenul fixat mai sus.

„Asociațiunea transilvană“ își rezervă dreptul de proprietate asupra lucrărilor premiate, precum și dreptul de a tipări, fie în organul seu, fie separat de acela, lucrările ce vor fi premiate îndatorindu-se a pune la dispozițiunea autorului gratuit 100 exemplare tipărite.

Din fiecare grupă se va conferi premiul lucrării celei aflate mai bune, ear' celelalte lucrări, care se vor găsi vrednice de publicare, vor obține o mențiune onorabilă și se vor publica pe rând în organul „Asociațiunii“.

Manuscrisele nepremiate și nementionate se vor remite autorilor, fără a se publica numele lor.

Censurarea lucrărilor întrate la concurs, comitetul „Asociațiunii transil-

vane“ o va efectua în sensul concludului adunării generale a Asociațiunii“ din anul acesta (ședința II. pt. 19 lit. h. 5).

Din ședința comitetului „Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român“, ținută în Sibiu la 29 Decembrie 1890.

G. Barițiu m. p., Dr. I. Crișian.
președinte.

INSTITUT TIPOGRAFIC în Sibiu.

A ieșit de sub tipar

DICTIONAR

român-germân și germân-român

de

Sab. Pop. Barciuanu,

odin. paroch gr.-or. în Rășinari, asesor consistorial etc.

Revidat și completat

de

Dr. D. P. Barciuanu.

Partea I. Română-germână.

704 pagini.

Prețul 2 fl. 50 cr. v. a.

Partea II. Germână-română.

1152 pagini.

Prețul 3 fl. 80 cr. v. a. = 10 lei.

Depositar general

pentru România la librăria lui

Alexandru Degenmann,

București, Calea Victoriei 53.

NB. Pentru trimiterea prin postă 20 cr. v. a. de exemplar.

LEONAT și DOROFATA.

Dialog

între bețivul din Longobarda

și

mujerul lui.

In versuri.

14 cr. sau 30 bani exemplarul.

ȚINEREA VITELOR

de

Eugen Brote,

president al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu“.

Prețul unui exemplar 12 cr. v. a.

Toate obiectele se dau și în rate săptămânale.

Sibiu, Noembrie 1890.

„ISAC ASCHER“

Piața-mare Nr. 18.

(mai înainte negustoria de mărfuri de modă a dlui CAROL HOLLINEK)

Neguțătorie de vestminte

aduce on. public la cunoștință, că a primit un transport nou de mărfuri și anume: haine pentru bărbați și copii, Menciocoff-uri, sacouri-Micado, precum și toate speciile de blane de călătorie și blane scurte, tot așa și tot felul de încălțăminte, mașini de cusut de cele mai bune sisteme etc. etc.

Cu distins respect

ISAC ASCHER,

Piața-mare Nr. 18.

Toate obiectele se dau și în rate săptămânale.

Institut tipografic în Sibiu.

A eșit de sub tipar și se află de vânzare la Institutul tipografic, societate pe acții în Sibiu

MEMORIALUL

arhiepiscopului și metropolitului

Andrieu baron de Șaguna

sau

luptele naționale-politice ale Românilor

1846—1873

de

NICOLAE POPEA,

archimandrit-vicar arhiepiscopesc.

Tomul I.

Prețul 1 fl. 30 cr.